11.6.2024

**Tehyn kirjallinen asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle**

**Asia:** KAA 3/2023 vp Valvottu käyttötila huumeita käyttäville

Kirjallisen asiantuntijalausunnon valmisteluun on osallistunut Suomen Sairaanhoitajat ry, Suomen Kätilöliitto ry sekä Tehyn mielenterveys- ja päihdetyön jaosto.

## Keskeinen kansalaisaloitteen sisältö

Kansalaisaloitteessa ’Valvottu käyttötila huumeita käyttäville (KAA 3/2023)’ on tehty ehdotus lainvalmisteluun ryhtymiseksi mahdollistamaan huumausaineiden käyttötilakokeilun käynnistäminen Suomessa.

Aloitteen perustelujen mukaan valvotut käyttötilat voivat vähentää pistämällä huumeita käyttävien henkilöiden ennenaikaisia kuolemia ja ne voivat osaltaan myös vähentää huumausaineiden käytöstä aiheutuvia haittoja maassamme.

## Huumekuolemien vähentäminen vaatii pikaisia toimia Suomessa

Hallitusohjelmassa on linjattu, että tällä hallituskaudella kiinnitetään erityistä huomiota nuorten huumeidenkäytön ehkäisyyn ja nuorten huumekuolemien vähentämiseen. Tämä on tärkeä tavoite, joka Tehyn näkemyksen mukaan edellyttää kiireellisiä toimia. Huumemyrkytyksiin kuoli 300 alle 30-vuotiasta henkilöä vuosina 2019–2021. Nuorimmat kuolleet olivat 15-vuotiaita. (THL, 24/2024.)

Onnettomuustutkintakeskus (OTKES) on julkaisemassa 12.6.2024 tutkintaselostuksen nuorten alle 25-vuotiaiden tapaturmaisista huumekuolemista. Lähtökohtana selostuksen teossa on ollut se, että huumekuolemia on mahdollista ennaltaehkäistä.

## Tehy ry kannattaa ehdotusta käynnistää lainvalmistelu mahdollistamaan huumausaineiden käyttötilakokeilu Suomessa

Tehyn näkemyksen mukaan huumausaineiden käyttäjien ennenaikaisten kuolemien määrää, sairastavuutta ja huumeiden käyttöön liittyvää inhimillistä kärsimystä tulee yhteiskunnassamme ennaltaehkäistä ja vähentää. Valvotut käyttötilat, joissa työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, voivat osaltaan vähentää huumausaineiden käyttöön liittyviä haittoja sekä vähentää ennenaikaisia kuolemia.

THL (2023) asiantuntijanäkemyksen mukaan valvottuja käyttötiloja tulisi kokeilla ja kokeilua varten tulisi säätää erillislaki. Helsingin kaupungin (2019) mukaan valvottu huumeidenkäyttötila voisi olla hyödyllinen lisä huumeiden käyttöön liittyviä haittoja vähentävässä työssä. Helsingin kaupunki on ehdottanut lainsäädännön muuttamista kokeilun käynnistämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön toteuttaman virkamiesselvityksen (STM, 26.1.2023) mukaan erillislaki olisi paras tapa säätää käyttötilakokeilusta.

Valvotussa käyttötilassa voidaan antaa terveysneuvontaa sekä ohjata huumausaineita käyttäviä henkilöitä sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin. Tilassa tarjottavat puhtaat pistovälineet vähentäisivät ruiskuhuumetartuntoja sekä iho- ja yleisinfektioita.

**Tehy ry**
Vaihde +358 9 5422 7000
Tehy.fi

11.6.2024

Yliannostustilanteita voitaisiin käyttötilassa ennaltaehkäistä neuvonnalla ja niihin pystyttäisiin reagoimaan nopeasti. Lisäksi tiloissa voitaisiin toteuttaa tartuntatautitestausta ja tarjota rokotuksia.

Suomen Kätilöliitto ry:n mukaan valvotuissa käyttötiloissa voitaisiin tarjota myös raskauden ja seksitautien ehkäisyyn liittyvää neuvontaa, testausta ja välineitä, sekä ohjata jatkohoitoon seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyen. On myös huomioitava, että huumeiden käyttäjistä moni kohtaa seksuaaliväkivaltaa ja erityisesti naiset ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt ovat tälle alttiina. Käyttötiloissa työskentelevillä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä tulee olla osaamista myös seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyssä, tunnistamisessa, puuttumisessa ja jatkohoitoon ohjaamisessa. Hoitopolut seksuaaliväkivallan uhreille tulee olla selkeät.

Kansainvälinen tutkimusnäyttö puoltaa valvottujen käyttötilojen käyttöönoton kokeilua. Käyttötilakokeilun käynnistäminen mahdollistaisi tutkimusnäytön ja kokemusten keräämisen toimintamallista myös Suomessa.

Helsingissä 11.6.2024

Millariikka Rytkönen
puheenjohtaja
Tehy ry

**Lisätiedot:** Mervi Flinkman, Työvoimapoliittinen asiantuntija, mervi.flinkman@tehy.fi